

6. 1773, 35.
DE
VALORE DONATIONVM
INTER PARENTES
ET LIBEROS

SCRIPSIT

ET

ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS AVCTORITATE

PRAESIDE

CHRISTIANO GOTTLOB
EINERTO

IVRISSCIENTIAE ET PHILOSOPHIAE
DOCTORE

H. L. Q. C.

D. XXXI. MART. CIOIOCCCLXXIII.

DISPVTABIT

CAROLVS BENIAMIN DIENEMANN

SCHOEMB.

LIPSIAE

EX OFFICINA LANGENHEMIA.

DE
VALORE DONATIONVM
INTER PARRICIDIOS
ET PARRICIDIOS

SCIENTIA

ET

ILLVSTRIS POTESTATIS ORDINIS AUCTORITATE

IN ACADEMIA

CHRISTIANO GOTTLOB

LINDBERTO

IN SCIENTIA ET PHILOSOPHIA

DOCTOR

IN

DE XXII MART. CIVICITATE

DISPUTATIO

CAROLVS BENEDICTVS DISENMAN

SCIENTIA

IN ACADEMIA

EX OFFICINA LIT. H. H. H.

CHRISTIANO GOTTLOB LINDBERTO

ILLVSTRISSIMO
ATQVE
EXCELLENTISSIMO DOMINO
DOMINO
CAROLO HENRICO
S. R. I. COMITI
A SCHOENBURG
COMITI ET DYNASTAE IN GLAVCHA ET
WALDENBURG NEC NON IN HARTENSTEIN
LICHTENSTEIN ET STEIN ETC.
SERENISSIMO PRINCIPI ELECTORI SAXONIAE
A CONSILIIS INTIMIS ETC.

PATRONO OPTIMO MAXIMO

EA,
QVA PAR EST DEVOTIONE,
LIBELLVM HVNC ACADEMICVM
IN SVMMAE VENERATIONIS
ATQVE
OBSERVANTIAE DOCVMENTVM

SACRVM ESSE IVBET
CAROLVS BENIAMIN DIENEMANN.

COMES ILLVSTRIS-SIME!

Dubitanti mihi, ac vix audenti ILLVSTRIS-SIMI NOMINIS TVI splendorem tenui hoc libello academico conciliare, animum tamen addidit singularis TVVS fauor cum erga omnes, qui literis operam dant, tum praecipue insignis TV A erga me indulgentia, quae tanta est, totque documentis mihi probata, ut, si de ea dubitare vellem, ingratus erga
TE

TE atque indignus ea videri possem. Quamobrem eo minus dubito, quin serena fronte primas has ingenii mei primitias suscepturus sis, quo magis mihi conscius sum, id non solius benevolentiae captandae, sed et grati mei animi publice ostendendi causa a me factum esse. Non iam votis pro TUA TVORVMque salute TE morabor, qui re potius aliisque documentis, quam verbis id testificari studeo. Sed quem privatim saepius professus sum, eundem publice nunc et coram omnibus declarare gratissimum meum animum pro summis hucusque in me collatis beneficiis cupio, eodemque nomine TE submissis precibus rogare audeo, ut qua hactenus me affecisti benevolentia, eadem me et impostero prosequi velis, qui in eo maxime elaborabo, ne ea indignus unquam videar.

SCRIPSI LIPSIAE D. XXIX. MART.

CIDICCLXXIII

DE
VALORE DONATIONVM INTER
PARENTES ET LIBEROS.

§. I.

Praefatio.

Quamuis nullum fere iuris imprimis Civilis argumentum inueniatur, in quo illustrando atque pertractando non alii iam defudauerint, et quaedam iuris capita ita iam sint decantata atque a viris doctis elaborata, ut, qui de nouo ea aggredi vellet, oleum et operam plane perdidit, omnes tamen materiae non ita exhaustae sunt, ut vltiorem perlustrationem prorsus recusent et nouam commentationem ferant omnino nullam, ut adeo non reprehendus sit, qui ad tale argumentum accedit, in quo habuit antecessores quoque doctissimos atque celeberrimos. Quamobrem nec nos laborem plane superuacaneum suscepturos esse putauimus, si legibus academicis satisfacturi, aliorum licet vestigia secuti, in argumento subsisteremus,

A 2 quod

quod nec iuuenilibus viribus impar, nec plane decantatum, aut ab hoc loco alienum, vtilitatis quoque commendationem haberet. Elegimus quippe materiam *de valore donationum inter liberos et parentes*, quam, si a BERTRAMO (in *diff. de patre donatore*) et CVTELLO (in *diff. de donat. inter patrem et filium*) discesseris, a nemine ex instituto tractatam scimus. Ad illam quidem BERTRAMI dissertationem, superiori seculo habitam, eos delegamus, qui diuisionibus et definitionibus delectantur, his enim lectores, iuxta istius seculi mores, ad nauséam vsque instruuntur, vel potius enecantur. TITIVS (in *diff. de contractibus patris et liberorum in potestate eius existentium*) vero et alii, qui in genere de obligationibus et contractibus parentum et liberorum scripsere, paucis tantum et in transitu quasi hoc argumentum attigerunt, iura saltem patria et hodierna non sufficienter exposuerunt. Vt vero de ordine huius libelli constet, in eo quidem elaborando ita versabimur: Nihil monebimus de donationis definitione et perauulgatis diuisionibus, quod iis relinquimus, qui iuris compendia in libellis suis verbotenus fere describere, et lectores superfluis ambagibus defatigare non erubescunt, ipsam principalem quaestionem de valore donationis inter parentes et liberos primo ex iure Naturae, deinde ex legibus ciuilibus, et denique ex iure patrio illustrabimus.

§. II.

De valore donationum inter parentes et liberos secundum ius Nat.

Ex iure quidem Naturae, quod respuit omnia arbitraria figmenta, cum donatio species conuentionis sit, manifestum est, quemlibet, qui paciscendi facultatem habet, valide de rebus suis per donationem disponere et pro lubitu in alium ex liberalitate transferre atque translatum etiam acceptare.

Compe-

Competit vero haec paciscendi facultas omnibus, qui, usu rationis non destituti, iuste consentire possunt. Ideoque nihil impedit, quo minus donatio inter liberos et parentes eodem modo valida sit, quo inter externos celebrata valet. Quod enim quidam obiiciunt arctissimum vinculum parentes inter et liberos, merum figmentum est iuris Romani et ex iure Nat. plane exulat, siquidem finis patriae potestatis ad educationem potissimum liberorum eorumque vtilitatem spectat, (v. PUFFENDORF I. N. et G. L. VI. C. II. §. 6.) Nam quilibet homo, etsi vel maxime gaudeat libertate naturali, ea tamen non statim agere potest, quae exigunt maturum et satis exercitatum iudicium. Quamobrem liberis vsque eo consultum est, ut adsint, qui actiones eorum dirigant, bonaque eorum acquisita saltem administrent, parentes quippe, a quibus naturalis amor atque affectio tale officium exigat. Hic itaque nexus, qui impedire queat, quo minus eiusmodi pactum inter parentes et liberos ineatur, non video. Nec maiorem vim habet, quod vulgo hanc donationem inutilem propter ius per liberos acquirendi obuertant. Tota enim haec res iure Nat. ex pacto nobis pendere videtur, quo deficiente, liberi quidquid acquirunt, sibi acquirunt, quod etiam GROTIUS affirmat de I. B. et P. Lib. II. C. 5. §. 2. n. 2. *Esse tamen (ait) eo tempore [scil. minorrennitate] filium aut filiam capacem dominii in res ex iure Gentium, sed exercitium impediri ob imperfectionem iudicii. Quare (pergit) ut res omnes liberorum parentibus acquirantur, non naturale est, sed ex quorundam legibus, quae — natura ignorat.* Ex his itaque, quae docuimus, apparere nobis videtur, iure Nat. omnem donationem validam esse, modo adsit vtriusque verus et iustus consensus. Quae vero diximus de valore huiusmodi conuentionis de donatione inter viuos intelligi debet, cum donatio mortis causa, ut quaelibet dispositio de successione

cessione, tanquam de rebus nullius, ideoque de obiecto impossibili, inutilis sit, dissentiente licet GROTIO, qui, cum omnem mortis causa dispositionem ex iuris Naturalis praeceptis demonstrare studeat, in genere quoque donationes illas validas declarat.

§. III.

De valore donationis inter patrem et filium secundum leges Romanas.

Quemadmodum vero Ius Naturae omnia figmenta respuit, ita contra, hanc quaestionem, si ex iure Romano consideramus, multis subtilitatibus atque tricis inuolutam inuenimus, quod nunc paullo diligentius perpendere conabimur. Ad mortis causa donationem quod attinet, cum sit species vltimae voluntatis, nullum dubium est, quin patri licuerit hoc modo filio pro lubitu donare, quemadmodum etiam filiofamilias auctore Marciano *in l. 25. §. 1. D. de mortis causa donat.* donandi facultas competeat. De donatione vero inter viuos quaestio est altioris indaginis, cuius decisio potissimum pendet ab effectibus et natura potestatis, quam Romani patri in liberos concessisse scimus. De cuius prima origine, quamuis sibi non constare dicat DIONYSIVS HALIC. II. 27. vtrum ex iure scripto, an non scripto deriuanda sit, id tamen constat, iam a Romulo in legibus curiatis largissimam in liberos patri concessam potestatem et deinde a Decemuiris in XII. tabulis confirmatam esse. Quod vero PAPINIANVS in Collat. legg. Mosaicarum et Romanar. lib. IV. eam derinet ex lege regia, VLPIANVS vero *in lege 8. D. de his qui sui vel alieni iur. sunt.* moribus receptum esse dicat, facili negotio conciliari potest, cum inter omnes exploratum sit, ICTOS Romanos ea, quae antiquissimis legibus scripta sunt, moribus vel a maioribus constituta saepius dixisse, (de

(de qua re vid. praeter IAC. GOTHOFREDVM ad XII. tabb. p. 202. Interpret. ad Collat. legg. Mosaicar. T. IV. apud SCHVLTINGIVM pag. 749.) Tanta autem fuit haec potestas, ut serui melioris quoddammodo conditionis esse videantur, quam ipsi liberi, cum serui post primam statim manumissionem e dominica potestate exirent, liberi vero non nisi ter venditi et ter manumissi, a patria potestate liberarentur, ut adeo recte de Romulo dicat DIONYSIVS HALICARN. II. p. 97. *μείζονα δὲ ἐξέσταν πατρὶ κατὰ παιδός, ἢ δεσπότῃ κατὰ δούλου.* Pro ea vero, qua gaudebat directione sacrorum priuatorum, domesticus quasi iudex ac magistratus sedebat paterfamilias, omnibusque, qui sacris suberant, ius dicebat. Nihil sibi, sed omnia patrifamilias acquirebant, ideoque nec liberi, nec serui proprii quid habere poterant. Cum deinde propter arctissimum nexum societatis familiaris familia vniuersitatem quandam constitueret, ideoque pater ac filius, et quotquot personae in familia illa erant, pro vno tantum haberentur; nemini mirum videatur, hoc ex principio, ut omne omnino pactum inualidum erat, ita etiam donationem inter liberos et parentes inutilem fuisse. Conueniunt quoque et leges Pandectarum et Codicis cum hac nostra sententia, nam PAVLVS ait in leg. I. §. I. D. pro donato. *Si pater filio, quem in potestate habet, donet, deinde decedat, filius pro donato non capiet usu, quoniam nulla donatio fuit.* Idemque confirmatur l. II. Cod. de donat. *Cum de bonis tuis partem quidem penes te retinuisse, partem vero in eum, quem in potestate habes, donationis titulo contulisse commemoras, non est incerti iuris, in eum, qui in sacris familiae tuae remanet, destinationem magis paternae voluntatis factam, quam perfectam donationem peruenisse.* Cum enim nemo sibi ipsi donare queat, filio autem ac patri obste vnitatis fictio, propterea quod omni effectu ciuili destituitur, imperfecta est talis donatio, nec prius, quam cessante impedi-

pedimento fictionis, conualescere potest, ideoque PARI-
NIANVS ait in lege 31. §. 2. D. de donat. *Pater, qui filiae,
quam habuit in potestate, mancipia donauit, et peculium eman-
cipatae non ademit, ex postfacto donationem videbatur perfecisse,*
siquidem hac demum emancipatione vnitatis figmentum
tollitur. Cur vero TITIVS (vid. diss. supra cit.) hanc inter
patrem et filium vnitatis fictionem propter obscuritatis no-
tam reiicere audeat, non video, cum et ipse IUSTINIA-
NVS in leg. II. Cod. de impub. et aliis substitut. doceat: *Nat-
ura etiam patrem et filium eandem esse personam pene intelligi, et
eius vestigia vndique in iure Romano deprehendantur.*
Nam ob hanc quoque causam actionem furti inter patrem
et filium cessare statuit PAVLVS in leg. 16. D. de furtis. *Na-
cum filio familias pater furti agere possit, non iuris constitutio
sed natura rei impedimento est, quod non magis cum his, quos in
potestate habemus, quam nobiscum ipsi agere possumus.* Ea-
demque ex ratione stipulationem cum eo, qui eiusdem iuri
subiectus est, inutilem in §. 6. *Inst. de inutilibus stipulat.* dici
existimo. Quae omnia latius exposita leguntur apud A.
DAD. ALTESERRA in libro, qui de fictionibus iuris pro-
diit Parisiis MDCLIX. Accedit, quod filius, antequam
peculia introducta erant, nihil sibi, sed omnia patri acqui-
reret, ideoque non haberet, quod in patrem per donatio-
nem transferre potuisset. Quapropter, cum et leges diserte
tales donationes inter parentes et liberos inualidas declarent,
et iuris analogia cum eo conueniat, iure quidem antiquo ne-
que patrem filio, neque filium patri quidquam valide do-
nare potuisse arbitror, quidquid etiam in contrarium dis-
putauerit CARPZOVIVS L. VI. Resp. III. n. 8. seqq.

§. IV.

Exceptiones.

Quod vero in regula diximus de inualidis istis dona-
tionibus, varias deinde tulit exceptiones. Quemadmodum
enim

enim multis in aliis rebus vetus atque nimis rigida iurisprudentia sensim sensimque mutata et restricta est, ita etiam in hac materia multae paulatim exceptiones admissae reperiuntur, quas singulas nunc recensere videtur, quam si donatio facta sit, vel soluta iam per emancipationem patria potestate, vel in ipso emancipationis actu. Talem enim donationem validam esse affirmat PAPINIANVS in leg. 23. D. de donat. *Hereditatem pater sibi relictam filiae suae, sui iuris effectae donauit, et clarius adhuc in leg. 31. §. 2. eiusd. tit. Pater, qui filiae, quam habuit in potestate, mancipia donauit et peculium emancipatae non ademit, ex postfacto donationem videbatur perfecisse.* Nec mirum. Cessat enim in emancipatis omnis ratio, fictio nimirum vnitatis personarum, cessat statim post emancipationem nexus ille inter patrem et filium atque adeo patria potestas per eam plane finitur. Solitos vero esse plerumque patres familias liberis emancipatis aliquid donare, veluti patrimonium quoddam, ut vitam tolerarent facilius, ex variis auctorum exemplis patet. Sic enim VLPRIANVS in l. 3. §. 3. D. de administr. rer. ad ciu. pert. negat filium pro patre curatore cauere cogendum esse, *etiamsi pater ante illud officium perceptum in filium emancipatum partem bonorum donationis causa contulisset.* Eodem modo iure quoque nouo IUSTINIANVS in l. 6. C. de emancipat. patribus permittit sine omni solennitate filiis emancipatis *peculium donare vel alias res liberalitatis titulo in eos transferre.* SPARTIANVS denique de patre ait in Hadriano: *Filium dato patrimonio emancipauit.* Altera exceptio est in donatione propter fauorem militiae facta l. 1. C. de castrenf. pecul. *Peculio autem castrensi cedunt res mobiles, quae eunti in militiam a patre, vel a matre, aliisque propinquis, vel amicis donatae sunt.* Quemadmodum enim Iulii Caesaris, Augusti et Neruae im-

primis temporibus plurima militibus privilegia concessa
 sunt, ita iisdem sine dubio temporibus non solum donatio a
 patre filio in castra eunti facta valida habebatur, sed filius etiam
 in tali modo donatis patris familias iura nanciscebatur.
 Quae in mobilibus quidem dubio carent, de praediis vero
 donatis aliter dispositum est in l. 4. C. famil. ercisc. *Si
 filiusfamilias fuisti, et res mobiles, vel se mouentes, quae ca-
 strens peculii esse possunt, donatae tibi a patre sunt: eas quo-
 que in caetero peculio castrensi non communes cum fratribus tuis
 habes. Praedia autem, licet eunti tibi in castra filio pater dona-
 uerit, peculii tamen castrensis non sunt.* Ideoque cum RETESIO
 de peculio castrensi. Cap. II. statuimus, in praediis caeterisque
 immobilibus donantis specialiore animo requiri, nec aliter
 immobilia donata peculio castrensi annumerari potuisse,
 quoniam nimirum praedia non facile dantur ad necessitatem
 militiae. Huic affinis est donatio filio studiorum causa peregre
 agenti facta l. 50. D. famil. ercisc. *Quae pater filio emancipato
 studiorum causa peregre agenti subministravit, si non credendi
 animo pater misisse, fuerit comprobatus, sed, pietate debita
 ductus, in rationem portionis, quae ex defuncti bonis ad eundem
 filium pertinuit, computari aequitas non patitur.* Cum enim
 artium liberalium studiosi et alii gaudeant privilegiis, quae
 militibus sunt concessa, quid mirum, hoc quoque beneficio eos
 dignos in iure haberi? Validae porro erant donationes intuitu
 matrimonii liberis ac parentibus factae, ut auctor est PAPI-
 NIANVS in leg. 35. D. fam. ercisc. ubi de Pomponio Philadel-
 pho dicit, eum dotis causa praedia filiae, quam habebat in
 potestate, tradidisse, eique ius retinendae possessionis com-
 petere. Cuius rei elegantem hanc rationem addit ANTON
 FABER ad Cod. L. 8. Def. I. quod ea donatio ad publicam
 utilitatem pertineat, ut facilius ad nuptias contrahendas
 inuitarentur, qui alioquin cum
 filio

filio aut filiafamilias contracturi non essent. Vltimam denique, a regula superiori paragrapho tradita, exceptionem offert donatio inter patrem et liberos per silentium et mortem patris confirmata et, vel adhibita, si D. aureos excedat, insinuatione, vel accedente per vltimam voluntatem expressa confirmatione, quemadmodum constituit IUSTINIANVS in l. 25. C. de donat. inter vir. et vxor. *Donationes, quas parentes in liberos cuiuscunque sexus in potestate sua constitutos conferunt, vel vxor in suum maritum, vel maritus in suam vxorem, vel alteruter eorum in aliam personam, cui, constante matrimonio, donare non licet, vel aliae personae in eam, cui donare non poterant: ita firmas esse per silentium donatoris vel donatricis sancimus, si vsque ad quantitatem legitimam, vel eam excedentes, adis fuerint insinuatæ.* Aliam vero atque a Iustiniana decisione diuersam suppeditat PAVLVS in leg. I. §. 1. D. pro donat. vbi expresse dicit: *Si pater filio, quem in potestate habet, donet, deinde decedat, filius pro donato non capiet usu, quoniam nulla donatio fuit.* Qua cum lege etiam conueniant Basilicorum verba: *Τὸ δὲ διαρρηθὲν μοι παρὰ τῆ πατρὸς ἐδὲ τελευτῶντος, διὰ τῆς χρονίας νομῆς δεσπόζω. ἐδὲ γὰρ ἐρρώται ἡ δωρεά,* (vid. MEERM. Thef. Tom. I. p. 63.) Quas leges quidem in concordiam redigere atque conciliare conati sunt WISSENBACH in Comm. ad Cod. h. t. et BACHOVIVS in Not. ad Treutler. Vol. II. Disp. 19. Lit. E. frustra tamen, vt nobis videtur. Etenim mutatum hac in parte ius antiquum a Iustiniano et litem sic componendam esse putamus, vt tempore Pandectarum dicamus, sola morte paterna donationem per se inuvalidam, non confirmatam fuisse, nisi patrem in eadem voluntate perseverasse appareat, quod probari posse videtur ex PAVLI Rec. Sent. V. II. 3. *Pater, si filio familias aliquid donauerit, et in ea voluntate perseverans decesserit, morte patris donatio conualescit, et ex leg. 2. Cod.*

Cod. Gregor. de famil. ercisc. et communi diuidendo. Ideo enim praelegare solebant parentes liberis id, quod antea donauerant, ceu patet ex verbis PLINII, in Hist. Nat. L. XXXIII. C. 2. *Quinque librarum corona Piso Frugi filium ex priuata pecunia donauit, eamque coronam testamento ei praelegauit.* Iure vero Codicis constitutum fuit, vt sola mors paterna sufficeret ad confirmationem eiusmodi donationis. Itaque fatius duximus, temporis ratione habita, haec loca contraria explicare, quam torta interpretatione ipsis legibus vim inferre. Nec placet HEINNECCII in Antiquit. interpretatio, qui, vt hunc PAVLI et IVSTINIANI dissensum tolleret, auctoritate legis 18. C. fam. ercisc. non tantum suffecisse putat iure antiquo, vt pater in ea voluntate perseverans decessisset, sed nec rem donatam in filio prius potuisse vsucapi, quam eadem res familiae erciscundae iudicio fuisset adiudicata. Nam id potissimum quaeritur, vtrum filio eiusmodi res donata per iudicium familiae erciscundae tanquam praecipuum adiudicari potuerit? Addunt Doctores, donationem iuramento confirmaram. Ast, cum iuramenti talis natura sit, vt nouam obligationem producere nequeat, et multo minus negotium, iure inualidum, validum reddere possit, et iure ciuili negotio nihil addat, neque obligationem augeat vel extendat l. 16. C. de non numerat. pecun. nec priuilegia latius sint extendenda; haec exceptio merito tanquam spuria reiicienda nobis videtur.

§. V.

De valore donationis inter matrem et liberos.

Quae hactenus a nobis sunt disputata, ad donationes inter patrem tantum et liberos pertinent. Progrediamur nunc ad aliam huic affinem quaestionem de valore nimirum donationum inter matrem et liberos, in qua sic versabimur,

vt,

vt, si, quid iure antiquo ea in re valuerit, praemiserimus, deinde quid iure nouo mutatum sit, dispiciamus. Ad illud igitur quod attinet, distinguendum nobis esse videtur, vtrum liberi adhuc sub patria potestate viuant, an ea iam per mortem, aut emancipationem, aut alio modo soluta fuerit. Hoc enim casu nullum dubium est, quin mater liberis et vice versa isti quoque matri valide donare potuerint, siquidem omnis cessat ratio prohibendi, fictio vnitatis personarum atque obiectio illa, quasi sibi ipsis donasse viderentur. A quo enim momento liberi sui iuris facti sunt, quidquid acquirunt, sibi acquirunt. Altero vero casu, si nempe liberi aequae ac mater adhuc sub potestate patris et mariti viuunt, has donationes, si ab exceptionibus supra laudatis discesseris, quoque inter matrem et liberos prohibitas fuisse putamus, idque partim propterea, quia omnes in eadem familia existentes pro vna persona habebantur, et sic fictio vnitatis etiam horum donationibus obstabat, quod VLPIANVS affirmat in l. 3. §. 2. D. de donat. int. vir. et vxor. *qui in eiusdem potestate sunt, prohibentur sibi donare.* Partim ne fraus fieri possit legibus illis, quae donationes inter virum et vxorem prohibent. Si enim mater liberis sub patria potestate valide donasset, fieri potuisset, vt vxor per obliquum marito donauerit, cum quidquid acquirunt liberi, patri acquirant. Qua in re consentientem habemus VLPIANVM l. c. §. 4. *Si mater filio, qui in patris potestate esset, donet, nullius momenti erit donatio, quia patri quaeritur.* Postquam vero, introductis iure recentiori pecuniis, aquaesctus per liberos valde restrictus atque imminutus est, haec etiam, quae haecenus de donationibus inter matrem et liberos diximus, magnam subierunt mutationem. Constat enim inter omnes, ea, quae ex liberalitate matris liberis obueniunt, referri ad peculium aduentitium, cuius ordinarie ea est natura, vt, durante pa-

tria potestate, proprietates penes filium sit, usufructus vero et administratio penes patrem remaneat. Quin IVSTINIANVS adeo in Nouellae Constitutionis CXVII. cap. I. pr. non solum matri (ad quam solum auctor Authent. *Excipitur C. de bonis quae liberi*: perperam eam restrinxit,) sed etiam extraneis permisit ea conditione donare liberis, ne pater usufructum habeat, sed vt statim pleno iure donatum liberi acquirant. Nihil itaque impedit, quo minus eiusmodi donationes iure recentiori valeant, cum fictio vnitatis ratione matris et liberorum cessauerit, sed etiam ius patrium circa acquaesum per liberos valde restrictum sit, cui accedit, quod ipse IVSTINIANVS in Nouella iam adducta eas expresse permittat. Obiter adhuc monere iuuat, donationem inter liberos et parentes antiquitus priuilegiatam fuisse et valuisse sine solemnibus mancipatione, ceu patet ex leg. 4. l. 5. in fin. et l. 7. Cod. Theodof. de donationibus.

§. VI.

Donationum inter patrem et filium valor ex iure patrio.

Abolutis nunc iis, quae ius Romanum de donationibus inter parentes et liberos praecipit, iam ordo nos ducit ad iura patriae. Quamuis vero Auctor Gloss. lat. sub Lit. F. *Land-R. Lib. I. Artic. 31. et Lib. III. Art. 45. Lit. D. testetur*, ius Romanum ratione patriae potestatis eiusque effectuum manere a iure Saxonico incorrectum: *und bleiben in solcher Gewalt die Kinder bis sie von ihren Aeltern scheiden*, et cum eo conueniat Constitut. El. X. P. II. *Weil in denen Saechsischen Rechten nirgend zu befinden, das die vaeterliche Gewalt insonderheit aufgehoben, so bleibet auch dieselbe nochmals nicht unbillig bestehen*: Fatendum tamen est cum BERGERO in Oecon. L. I. T. 3. th. 16. maxime circa patriam potestatem iuris Romani et Germanici placita esse commixta, vt adeo magis ad usum

et

et obseruantiam, quam ad legum verba sit respiciendum. Quorsum etiam pertinent verba Auctoris Consultat. Saxon. P. I. Quaest. 43. *Ex quo igitur et illud omnino sequi, aut colligi videtur, non aliter scilicet de iure Saxonico liberos in potestate constitutos, cum auo vel patre contrahere posse, quam iure ciuili possunt, l. 2. D. de contrah. empt. l. lis nulla C. de iud. l. frater a fratre, de conditione indebiti §. item inutilis Inst. de inutil. stipulat. Speculat. de procurat. §. sequitur, num. 4. Nec validari potest obligatio, etiamsi pater per alium tutorem vel curatorem rem filio constituit, quia peracque etiam tunc cum pupillo vel minore contrahitur, l. 2. l. in negotiis de reg. iur. Et proinde pater secum ipse contrahere videtur, d. §. item inutilis, propter fictionem unitatis, l. ult. C. de impub. substitutionib. Quamquam fatemur has subtilitates in iudicando non ita attendi, et contractus parentum cum liberis, ex hac ratione non solere impugnari, aut inuaidari, itaque utile esset, hac de re expressam fieri constitutionem. Nihilo tamen minus certum est, eum patriae potestatis effectum, ex quo donationes inter parentes et liberos inuaidae erant iure Saxonico, si verba legum spectes, esse receptum illasque in genere prohibitas esse. Sunt, qui putant prohibitionem hanc iure veteri Saxonico tantum de immobilibus accipiendam esse, mobilia vero valide donari potuisse, prouocantes propterea ad ius Prouinciale Sax. Lib. I. art. 10. Sed partim contextus, partim verba ipsa citati articuli clare probant, ibi non de donatione rerum mobilium in genere sermonem esse, sed tantum de illis, quas pater filio, in militiam eunti, donat. Commemorantur enim ibi *Kleider, Ross, Pferd und Harnisch* et adduntur verba: *Zu der Zeit als ers bedarf und nützen kann*, quae usum ad finem certum et destinatum denotant, plane autem superuacanea forent, si de rebus mobilibus in genere sermo esset. Totus deinde articulus agit de collatione bonorum et disponit, filium*

filium post mortem patris non teneri res supra dictas ipsi a patre donatas conferre, sine dubio propterea, quia eas non in suam sed publicam vilitatem contulit. Conspirat itaque etiam hac in re ius Saxonicum cum Romano, quod, vt supra vidimus, donationes militiae causa factas quoque probat. BERGERVS in Oec. Iur. L. II. T. 2. pariter in nostram sententiam ire videtur, cum in genere suadet, vt, quotiescunque pater filio familias donare vellet, toties filius a patre ad hunc actum emancipetur, quae saltem emancipatio in mobilibus superflua esset, si valuerit donatio eiusmodi ex articulo citato. Sed quemadmodum saepissime euenire solet, vt in foro maiorem habeant auctoritatem opiniones Doctorum, quam ipsa legum verba, sic etiam per vsum et obseruantiam in foro Saxonico tales donationes rerum mobilium, filio etiam non emancipato factae vel per extensionem vel malam interpretationem artic. 10. valuerunt, teste CARPZOVIO Definit. P. II. Const. XII. donec tandem haec fori obseruantia per expressam legem, nempe Decisionem nouissimam XIV. de anno 1746. confirmata, resque ita definita est: *Ein Contract, welchen ein Vater mit seinen Kindern, so ihre Mündigkeit erlanget, geschlossen, ist um deswillen, das er solche nicht vorhero emancipiret, vor ungültig keines wegcs zu halten. Mit unmündigen Kindern aber mögen Aeltern anderer gestalt nicht, als wenn sie ihnen hierzu absonderliche Vormünder bestellen lassen, verbindlich contrahiren. Gestalt auch wieder einen mit Consens des hierzu verordneten Vormunds errichteten Contract, wenn solcher nicht praeuia causae cognitione et decreto iudicis geschlossen worden, denen Kindern gleichwohl auch vier Jahre nach erlangter Majorennität das beneficium restitutionis in integrum zustehet.* Prima igitur huius Decisionis parte, quae potissimum ad conventiones inter maiorenes liberos et patrem pertinet, omnis contractus sine expressa emancipatione factus

factus validus declaratur, quippe cum iam in ipso actu contrahendi talis voluntas emancipandi praesumatur. Secunda parte, quae de minoribus liberis disponit, parentibus quidem cum hisce liberis, sub conditionibus tamen in Decisione adiectis, et salvo beneficio restitutionis in integrum contrahere et pacisci permixtum est. Ideoque, quae antea ex iuris Ciuilis dispositione et obseruantia requirebatur expressa emancipatio, nunc quidem, abrogatis omnibus superfluis ambagibus, remissa est, vel propterea, quod, cum finem pater voluerit, acquisitionem nimirum liberorum rei donatae, in medium quoque consensisse praesumatur, vel, quod omnis fictio vnitatis personae a Romanorum ingenio profecta, prorsus cessare debeat. Licet ergo superfluae subtilitates remissae sint hac sanctione, ea tamen quibus liberorum fauori imprimis consulitur, non abrogata sed denuo iussa et repetita sunt, vt scilicet, cum facile minorenes contractibus eiusmodi laedi possunt, causae cognitio decretum, iudicis et tutorum auctoritas in istis negotiis adhibeatur. Quod vero in genere de contractibus in hac Decisione disponitur, eo minus dubitamus ad donationes inter parentes et liberos applicare, quod subtile illud a Romanis excogitatum discrimen pactorum et contractuum hodie exulat.

§. VII.

De valore donationis inter parentem et liberos minores ex legibus Saxonis.

Ex hac itaque Decisione, quam, licet ea tantum de contractibus disponat, ad donationem quoque extendendam esse diximus, facili negotio intelligitur, donationem inter parentem et filium maiorenem vel vice versa celebratam sine omni exceptione vtrinque validam esse. Quod autem ad filios adhuc minores attinet, distinguendum est, vtrum pater

C

filio,

filio an filius patri donauerit. Priori quidem casu nemo dubitabit, quin valeat eiusmodi donatio. Altera autem dura prima fronte quaestio esse videtur, cum magna adfit rationis diuersitas. Nam priori casu, auctis per liberalitatem paternam bonis, melior redditur minoris conditio, posteriore vero diminuto per donationem ipsius patrimonio, deterior. Enimvero minor sine summa necessitate et decreto magistratus alienare nequit, vt patet ex leg. 22. Cod. de administrat. tur. qua curatori adeo et tutori prohibita est istorum bonorum alienatio, multo magis ergo minori, conf. l. vlt. C. si maior fact. alienat. fact. In genere vero omnes minorum contractus, ex quibus incommodum sentiunt, inualidi sunt semperque beneficium restitutionis in integrum in legibus eis indulgetur, adeo, vt nec auctoritas curatoris impedire queat, quo minus eis succurratur, l. 2. C. si tutor vel curat. interuent. Quae lex Decisione quoque nouissima XIV. confirmatur. Ex donatione autem, tantum abest, vt commodum quis sentiat, vt potius perdere dicatur is qui donat in l. 7. D. de donat. His itaque ex causis omnis minorum in parentes collata donatio inualida censenda est, nec decretum iudicis, nec specialiter ad hunc actum constitutus curator aliquid efficere potest, adeo, vt, si instrumento etiam confirmatus sit talis actus, minor, actione ex eo instituta, ad recognitionem non teneatur. Idque in Saxonia eo minus dubio subiectum est, cum peculiaris ea de re extet Decisio, quae est in antiquioribus vigesima tertia, vbi expresse constitutum est: *So lassen Wir uns unserer verordneten Meynung dießfalls gefallen, daß dergleichen Donation, wenn sie gleich mit der Obrigkeit Decret ratificiret, auch ein Curator ad hunc actum bestatiget würde, zu Recht unkräftig etc.* Huic tamen generali de inualida donatione filii minoris in parentem collata dispositioni statim exceptio in eadem Decisione XXIII. adnexa est, nisi filius maior factus eam expresse

expresse rathabere velit: *Es würde denn dieselbe von dem Sohne oder Tochter nach ereugnetem vollkommenem Alter wiederholet, oder ratificiret, auf solchen Fall soll sie dann vor beständig gehalten und erkannt werden.* Tacita vero eiusmodi rathabitio argumento Decisionis nouissimae XIV. praesumitur, si donatio intra quadriennium ab acquisita maiorenitate non reuocata fuerit.

§. VIII.

De valore donationum inter matrem et liberos ex iure hodierno.

Quod de patre diximus, idem etiam iure Saxonico ad matrem applicari posse censemus, cum idem fere hodie sit nexu inter vtrumque parentem et liberos. Quaeritur tamen, an curatoris consensu in tali donatione a matre facta opus sit? Generaliter enim constitutum est, mulierem non aliter contrahere, vel alienare, vel quidquam in iudicio agere posse, nisi id fiat curatoris interuentu per textum Const. Elect. XV. P. II. *Gleichgestaltt soll auch denen Weibs-Personen dasjenige, was sie ohne Vorwissen und Autoritat ihrer ehelichen und anderer verordneten Vormünder, in und ausserhalb Gerichts, schliessen und handeln, damit sie sich gegen iemand verpflichten, unschädlich und unachtheilig seyn.* Ratio manifesta est, ne quippe, inopia consilii circumuentae mulieres laedantur. Minori autem equiparatur fere mulier iure Saxonico, teste Auctore Consultat. Saxon. P. I. quaest. 42. DAN. MOLLER. ad Const. Elect. 15. P. II. n. 99. et vtrique ob imperitiam vel imbecillitatem non immerito leges subueniunt. l. i. §. 5. de Edendo l. 2. §. 2. D. ad SCrum Velleianum MAEVIUS Part. I. Decif. 218. n. 3. et seq. Sed in hac nostra materia haec res aliter se habere videtur, partim, quia Constitutio laudata liberam mulieri circa mobilia concedit dispositionem per verba: *Wie denn auch denen Wittren und Jungfrauen, so mündig, (ausgeschlossen die unbeweglichen Güther) mit ihrer fahrenden Haabe zu thun, dieselbige,*
so

so weit die Rechte nachlassen, zu vergeben — unbenommen seyn soll; partim, quia rationes supra allatae cessant. Si enim filia maiorennis patri aliquid donat, cessat ratio propter confidentiam summam, quam lex habet de patre. l. 28. §. 3. D. de liberat. legat. Eodem modo, si mater liberis donat, id non ex imbecillitate sexus, sed potius ex pietate et materna affectione fecisse censetur, et valet, nullo licet adhibito curatore. Quod non tantum affirmarunt CARPZOVIVS Part. II. Const. 15. Def. 8. et WERNHERVS Sel. Obs. forens. P. I. Obs. 161. sed et praeiudiciis illustrarunt ac comprobarunt. Quin CARPZOVIVS adeo loco cit. ex his concludit, mulieres sine curatoris consensu immobilia etiam, si velint, liberis donare posse, quia ex pietate tales donationes factae praesumendae essent, licet de hoc casu leges nihil disponant.

§. VIII.

Conclusio.

Haec sunt illa, quae de donationibus validis inter parentes ac liberos in praesenti, festinante labore, colligere libuit, non quidem eo consilio, ut magnam nobis exinde famam paratum iri, putaremus, sed ut saltem pateret, praceptorum disciplina nos haud plane indignos fuisse. Itaque speramus etiam, fore, ut, quae ab eruditissimis tribui solet iuuenili labori, venia, nec hunc libellum, tenuem licet atque exiguum, prorsus deficiat.

NOBILISSIMO ATQVE DOCTISSIMO
A V C T O R I

S. P. D.

P R A E S E S

uem mihi perlustrandum exhibuisti elegantem de validis inter parentes ac liberos donationibus libellum, talem TIBI reddo, qualem abs TE acceperam, nulla litura distinctum. Neque, si per negotiorum multitudinem addere, vel demere aliquid licuisset, multa mutassem, cum ex hoc publico specimine alios de TE TVIS-que studiis iudicare volueris, et quod putarem, TE pro insigni TVA doctrina et studii abundantia, quam ex priuatis sermonibus perspicere mihi licuit, ea, quae scripsisti, fortiter quoque esse defensurum. Facile et ex utriusque oratione, et ex hac mea liberali professione, quod, tametsi in plerisque TIBI assentiar, in leuioribus tamen nonnullis non omnino inter nos conuenire, haud inficior, lectores iudicabunt, quam ne minima quidem TVI libelli
pars

*pars ad me pertineat. Non exiguam vero lactandi causam mihi
præbisti, qui me in societatem venire volueris talis defensionis li-
belli, qui si non aliam haberet, ab eo certe vberimam commen-
dationem ducit, quod argumentum continet utilissimum, in quo præ-
terea euincere potuisti, TE non in una quadam Iurisperudencie parte
subsistisse, sed varias potius excoluisse. Gratulor igitur TIBI hos
profectus TVOS, editumque hoc eruditionis specimen, nec dubium
est, quia nulla unquam virtus, diu quin inclarescat et afficiatur
praemio, latere potest, laudabiles TVOS conatus diligentiamque
TVAM eos adiuturos esse, quorum in arbitrio positum est, vir-
tutem et industriam condecorare praemiis. Exi igitur feliciter ex
hac academia ad praemia ista virtutibus TVIS atque indefessa in-
dustria dignissima colligenda, equidem discessum TVVM minus do-
leo, quoniam de TVA in me amicitia nullus dubito, fore, ut et
absens eodem amore me prosequaris, quem me hæcenus expertum
esse gratulor. Vale.*

Scripti Lipsiae d. xxx. Mart. MDCCCLXXIII.

ULB Halle
004 758 501

3

56

6.

1773, 35.

DE
VALORE DONATIONVM
INTER PARENTES
ET LIBEROS

SCRIPSIT
ET
ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS AVCTORITATE

PRAESIDE
CHRISTIANO GOTTLÖB
EINERTO

IVRISSCIENTIAE ET PHILOSOPHIAE
DOCTORE

H. L. Q. C.

D. XXXI. MART. CIOCCCLXXIII.

DISPV TABIT

CAROLVS BENIAMIN DIENEMANN
SCHOEMB.

LIP S I A E
EX OFFICINA LANGENHEMIA.

P. 241

